

§ 3**Underlag för budget 2022 med inriktning för 2023 och 2024**

HÄ 2021/198

Beslut

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2022 med inriktning för 2023 och 2024.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Nämnden har i underlaget redovisat en övergripande och sammanfattande analys av verksamhetens utveckling de kommande åren. Underlaget beskriver render, utvecklingstendenser, lagförslag, strukturella frågor och demografiska förändringar, effekterna av dessa samt eventuella åtgärder.

Förslag till beslut

Abit Dundar (L), Johan Nilsson m.fl. (M), Lova André Nilsson (MP), Johan Vesterlund (C) och Henrik Åkerlund (SD) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Maria Ljuslin m.fl. (V) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Eva Fagerhem m.fl. (S) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Maria Ljuslin m.fl. (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra:

I underlaget för budget de närmsta åren blir det tydligt att majoriteten inte tar ansvar för den ansträngning som ett år av pandemin varit för stadsdelarnas verksamheter. Vi ser inte att budgetförutsättningarna möter de utmaningar som ligger framför oss för att komma tillrätta med den ökning av arbetslöshet och ökat behov av ekonomiskt bistånd som delvis kommit som en följd av det. Flera verksamhetsområden har inte fått tillräckliga medel för att möta löneökningar och övrig kostnadsutveckling – den skattesänkning på 16 öre som majoriteten genomfört har ansetts vara viktigare än välfärden kärnverksamheter. Den brist på finansiering av välfärden kommer fortsätta att urholka kvaliteten samtidigt som vi lärt oss vad en bristande välfärd kan kosta när den verkligen behövs.

Vi menar att det inte är möjligt att göra de satsningar på verksamheterna som skulle krävas för att återställa och omstarta efter pandemin. Stora nedskärningar drabbar inte bara brukare utan givetvis även stadens medarbetare. Vi ställer oss frågande till hur majoriteten ska värna om medarbetarnas delaktighet och hälsa i samband med att många personalgrupper ska minskas.

Nu när vi fortfarande står mitt upp i krisen ska all kraft självklart läggas på att begränsa smittspridningen och skydda riskgrupper. När den akuta krisen har avklingat krävs dock en genomgripande analys av hur staden har hanterat krisen och hur de strukturella förutsättningarna för stadens verksamheter har påverkat möjligheterna att klara de allvarliga påfrestningar som pandemin har medfört. Av det vi hittills har sett behöver analysen inkludera segregationen, bostadspolitiken, personalpolitiken och inte minst stadens rådighet över välfärdsverksamheter som finansieras med kommunala resurser.

Bostadsbristen

Den blågröna majoritetens ombildningar och låga byggande av allmännyttiga hyresrätter riskerar att ge stora konsekvenser för stadsdelarnas möjlighet att tillgodose behovet av försöks- och träningslägenheter. De allmännyttiga bostadsbolagen står för i princip samtliga hyreskontrakt för försöks- och träningslägenheter. Bostadssituationen påverkar flera av stadsdelens verksamheter negativt, den är både kostnadsdrivande och ökar otryggheten för många kvinnor och barn som under lång tid hänvisas till kortsiktiga boendelösningar. Handlingsutrymmet i arbetet mot våld i nära relation minskar markant när trygga och säkra boenden saknas för de kvinnor som behöver kunna lämna en farlig relation utan att riskera att hamna i bostadslöshet.

Trygghet

För att förebygga otrygghet och gängkriminalitet behövs satsningar på preventiva åtgärder. Stärkt socialtjänst, en utbyggd avhopparverksamhet och en meningsfull fritid för barn och unga. Och att fortsätta arbetet med att förhindra hedersrelaterat våld och förtryck.

Inför höstens budget anser vi det är särskilt viktigt att prioritera följande verksamheter.

- Äldreomsorgen
- Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri
- Arbetsmarknadsåtgärder
- Förskolan

Stadsdelsnämnden behöver vidare få mer av sin budget i fasta anslag istället för att ha projektfinansiering. Vilket medför utmaningar på längre sikt vad gäller anställningsvillkor, prioriteringar och ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Förvaltningen gör bedömningen att antalet vuxna och barn som behöver stöd och skydd och insatser till följd av relationsvåld kommer att öka. Detta kräver resurser då ofta hela personens livssituation förändras såsom att ny bostad behövs, trauma behandling, att man tvingas sluta sitt arbete m.m. Förvaltningen ser även att fler barn utsätts för våld i olika former och det finns ett stort behov av långsiktiga trygga insatser.

Viktigt att staden satsar resurser på kompetensförsörjning, det framgår i underlaget att det finns stora behov av kompetensförsörjning inom exempelvis hemtjänst, äldreomsorg, socialtjänsten och förskola. Vi står inför stora pensionsavgångar som måste mötas av nyrekryteringar och kompetensutveckling. Tidigare rödgrönrosa majoritet avsatte 200 mnkr till en kompetensutvecklingsfond, och över tiotusen medarbetare inom framförallt välfärdsverksamheterna fick möjlighet till efterlängtat och angelägen kompetensutveckling.

Slutligen vill vi framhålla behovet av stadens stöd till arbetssökande. En förändrad statlig arbetsmarknadspolitik i och med omstruktureringen av arbetsförmedlingen kan innebära ett större kommunalt ansvar att ordna insatser för vissa arbetssökande, vilket kan komma att leda till ökade kostnader. Vi vill påpeka att detta i kombination med en redan dämpad ekonomisk utveckling som nu har följts av många varsel och många branscher som har det svårt till följd av corona-pandemin är det viktigt att staden tar ett övergripande ansvar för arbetsmarknadsfrågorna och att stadsdelarna får tillräckliga resurser för att möta ökningen av arbetssökande. Det kommer att behövas kraftfulla åtgärder för att ta

oss ur den arbetslöshetskris som vi just nu befinner oss i och som förvärrats av pandemin. Många av de som nu förlorat sitt arbete kommer ha svårt att hitta ett liknande jobb framöver och det behövs ett starkt stöd för att ställa om.

Socialpsykiatri

Det talas om ett 'paradigmskifte' från dagliga verksamheter till arbete/studier. Även om målsättningen är vällovlig, så finns det i socialpsykiatriens verksamheter deltagare, oftast äldre, som uppstår pension till sin försörjning och som har ett behov av träffpunkter med verksamhet för att få vardagen att fungera och för att undvika social isolering.

Individ- och familjeomsorg

Budgeten inom individ- och familjeomsorg är fortfarande ansträngd och underskottet beträffande individ- och familjeomsorgens barn och ungdomsenhet förklaras med många och kostnadskrävande placeringar av barn och ungdomar utanför hemmet. Vår bedömning är att budgeten inte kommer att kunna komma i balans utan höjning av anslag. De placeringar som görs är helt nödvändiga. Det handlar om såväl brister i föräldrarnas omsorgsförmåga som att ungdomar genom kriminalitet och/eller missbruk lever farligt med sig själva och med omgivningen. Socialsekreterarna arbetar mycket förtjänstfullt med förebyggande och åtgärdande arbete, men det kommer alltid att ibland vara nödvändigt med placeringar av barn och ungdomar utanför hemmet.

Att sänka kostnaderna för placeringar så att kostnaderna hamnar inom budgetramarna ser vi inte heller som realistiskt. Inte utan att det blir barn och ungdomar som fara illa då de inte får den hjälp de behöver. Behoven kan inte anpassas efter budgeten – det är budgeten som måste anpassas efter behoven.

Särskilt bekymmersamt är det faktum att budgeten för våld i nära relation ligger inom anslaget för individ- och familjeomsorg. Vi instämmer med den befogade oro förvaltningen lyfter, att en kostnadsökning inom våld i nära relation resulterar i minskade möjligheter att ge stöd och skydd till barn.

Anslaget bör höjas till individ- och familj och våld i nära relation bör särskiljas från anslaget till individ- och familjeomsorg.

Äldreomsorg

Budgeten för äldreomsorgen är i balans för första gången på många år, men det finns anledning till oro inför framtiden. Det faktum att de stora barnkullarna från 1940-talet nu börjar komma upp i de åldrar då de behöver äldreomsorg gör att det kommer att krävas en volymökning inom äldreomsorgen. Därtill har äldre under pandemin dragit sig för att söka äldreboende och det har

förekommit att äldre minskat eller av sagt sig beviljad hemtjänst. Det finns anledning anta att det finns dolda behov av både äldreboende och hemtjänstinsatser som inte blivit tillgodosedda under pandemin. När pandemin väl klingar av är det både möjligt och troligt att efterfrågan kommer att öka både beträffande äldreboende och beträffande hemtjänst och att dessa behov kommer att vara mycket stora. Vi anser därför att höjd måste tas för de kommande och verkliga behoven av äldreomsorg. Vi ser det som mycket bra att förvaltningen lyfter behovet av att hemtjänsten behöver få ökad kunskap för att kunna möta behovet som finns i målgruppen med psykisk ohälsa och/eller missbruk för ett tryggt och värdigt stöd i hemmet.

I pandemins spår ser vi behov av ett intensifierat arbete med att få till rimliga arbetsvillkor och bra anställningsförhållanden. I januari 2020 togs rätten till heltid som norm bort av majoritetens partier. Samt togs kravet på minskade timanställningar bort ur upphandlingsuppdraget för hemtjänsten. Något som under pandemin visade sig vara ödesdigert.

Vi anser att det bör kravställas, hur stor andel som ska vara utbildad personal enligt fastställda nivåer och andel fasta anställningar kontra timanställningar. Vi vill också ställa högre krav gällande kontinuitet i hemtjänsten. I dagsläget är det nästan 13 personal per 14 dagar som är norm. I vår budget ställer vi krav på 8 personal per 14 dagar och hemtjänsttagare.

Vänsterpartiet vill också göra ett seriöst försök att minska arbetstiden inom hemtjänsten. Hemtjänstens medarbetare utför ett tungt arbete som sliter på kropp och hälsa och vi anser att det är hög tid att de ges utrymme till reflektionstid och större delaktighet i schemalaggningen i alla äldreomsorgens verksamheter.

Vi ser även behov av fastställda nyckeltal för antal medarbetare per chef, något som bör krav-ställas, detta för att säkerställa kvaliteten i omsorgen även på chefsnivå. Vilket även påvisats i Coronakommisionen.

Förskolan

Pandemin har slagit extra hårt på förskolan förutom äldreomsorgen. Personalen har varit hårt pressad med risk för smitta dagligen. Det är dags att dra lärdomar av denna tid och se över hur vi kan säkra personalens arbetsmiljö nu och framöver. Vänsterpartiet intention är att uppnå skolverkets rekommendationer om 12 barn i småbarnsgruppen och 16 för de äldre barnen. Även om olika förskolor har olika förutsättningar vill vi påbörja arbetet generellt för att öka personaltätheten i syfte att minska barngruppernas storlek.

Barngrupperna storlek är avgörande för såväl barnens som personalgruppens arbetsmiljö. Särskilt finns stor risk att barn i behov av särskilt stöd kommer i kläm och inte fullt ut kommer att kunna få det stöd och den hjälp de har rätt till. Arbetsmiljön är också avgörande i arbetet med att rekrytera och behålla relevant kompetens.

Och precis som förvaltningen lyfter måste att säkra en god tillgång till legitimerade förskollärare och barnskötare vara ett prioriterat område.

Barn, kultur och fritid

Vänsterpartiet vill fortsätta att satsa på en fritid för alla i stadsdelens bostadsområden. Med ett förstärkt trygghetspaket som innehåller en satsning på parklekarna, de öppna förskolorna och fritidsgårdarna samt fältassistenter stärks det förebyggande arbetet.

Vi beklagar den förflyttning av fritidsverksamhet som nu skett där vi nu ser en koncentration av fritidsgårdar till Fruängen och Liljeholmen istället för en bredare spridning. Vi ser också behov av att satsa mer på öppna verksamheter för att arbeta långsiktigt och preventiv.

Särskilt har pandemin visat på behovet av satsningar på barn, kultur och fritid.

Klimat

Förvaltningen ser ett behov att skruva upp klimatambitionerna för att bidra till uppfyllelse av stadens mål. Vi instämmer med förvaltningen om att en fossilfri organisation 2030 och en klimatpositiv stad år 2040 är enorma utmaningar. Och måste göras.

Vi behöver öka antalet hämtställen för matavfall, skarpare åtgärder för att minska energianvändningen genom att byta ur föråldrade värmesystem men också skapa fler och nya växtbäddar med biokol.

Vi behöver också se ökat anslag till olika verksamhetsområden för att uppbåda ökad andel av klimatsmart mat. Detta då kockarna upplever att det är svårt att få budgeten att gå runt med krav på ekologisk mat.

Precis som förvaltningen konstaterar så har klimatinvesteringarna främst fokuserat på energieffektiviseringsåtgärder. Det är bra men inte tillräckligt. För att öka takten på nödvändiga åtgärder krävs en grundligare analys vilka åtgärder som kan göras inom vår instans och vad vi har rådighet över.

Stadsmiljö

I stället för generella effektiviseringar önskar vi se en förstärkning

av medlen för parkskötsel. På sikt anser Vänsterpartiet att parkskötseln såväl som snöröjning med mera ska utföras i egen regi med egen personal och utrustning. Detta för att få full insyn och också en garant i att skattemedlen används på rätt sätt och leder till ett väl utfört arbete utan att ha tummat på kvalitet eller arbetsmiljö. Trygghet skapas när människor känner tillit till varandra. Stadens viktigaste trygghetsskapande arbete är därför att bygga ett samhälle som håller ihop, tillsammans med stadens invånare och verksamheter. Våra offentliga rum och stadsmiljöer ska planeras och byggas på ett sådant sätt att alla kan känna sig trygga när de rör sig i staden."

Reservation

Eva Fagerhem m.fl. (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra:

- Att andelen timanställningar och tidsbegränsade anställningar inom stadens äldreomsorg måste minskas genom att de omvandlas till tillsvidareanställningar.
- Att socialtjänsten måste ges utökade resurser både till det förebyggande arbetet med barn och ungdomar men även till myndighetsutövningen.
- Att stadens politiska majoritet måste sluta sälja ut hyresrätter i allmännyttan och börja markanvisa till de allmännyttiga bostadsbolagen så fler hyresrätter kan byggas.

Vi ser att stadsdelen redan idag har stora behov av ekonomiska tillskott och i takt med att stadsdelen växer och antalet invånare ökar så ökar behoven. Förvaltningen skriver i ärendet att man ser en stor utmaning i att utveckla verksamhetsområden individ- och familjeomsorg, äldreomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning så de ryms inom beslutad budget. Vi har här valt att lyfta upp Individ och familjeomsorgen och Äldreomsorgen som speciellt problematiska.

Individ- och familjeomsorgen

Inom individ- och familjeomsorgen är det främst inom verksamhetsområdet barn och ungdom och vuxen som underskotten varit stora.

Förvaltningen skriver tydligt att man måste jobba med att anpassa kostnaden för individ- och familjeomsorgens insatser till given budgetram med bibehållen och ökad kvalitet. Att minska

kostnaderna utan att verksamheten försämras är en enorm utmaning för förvaltningen. Vi socialdemokrater är oroliga för att majoritetens budget tvingar fram kompromissande med kvaliteten inom individ- och familjeomsorgen.

Många av de problem som socialtjänsten idag möter kan hänföras till dagens bostadssituation i Stockholm där bristen på hyresrätter med en överkomlig hyra är stor. För att kunna erbjuda boende för utsatta grupper tvingas förvaltningen använda sig av dyra boenden, något som i sin tur skapar stora underskott i budgeten.

Under 2021 kommer ett stort antal hushåll att flytta ut från SHIS då de har uppnått den maximala boendetiden om fem år. Detta arbete har försvårats avsevärt i och med den borgerliga majoritetens beslut om att tillåta och uppmuntra omvandling av hyresrätter till bostadsrätter i bland annat Västertorp. Som förvaltningen skriver så finns det en risk att nyanlända familjer går ut i hemlöshet. Detta kan medföra stora kostnader för förvaltningen både vad gäller personalresurser och kostsamma tillfälliga boenden.

Vidare bedömer förvaltningen att det tillgängliga Relationsvårdscentrum som arbetar utåtriktat och uppsökande kommer att attrahera fler våldsutsatta och fler våldsutövare. Mörkertalet för våld i nära relationer kommer att minska. Detta medför ökande kostnader för personal, för öppna insatser och för placeringar i skyddat boende. Budgeten för våld i nära relation ligger inom anslaget för individ- och familjeomsorg och en kostnadsökning här kommer att minska möjligheten att ge stöd och skydd till barn, unga och deras familjer och insatser för vuxna missbrukare.

Sammanfattningsvis vill vi peka på att Socialtjänsten under många år har varit underfinansierad samtidigt som ärendena blivit mer komplexa. Vår slutsats är att det är nödvändigt att mer resurser ges till detta verksamhetsområde för att barn och ungdomar ska ges likvärdiga förutsättningar i samhället och för att personalen ska ha en bra arbetsmiljö.

Äldreomsorgen

Coronakommissionen visade tydligt på behovet av att stärka äldreomsorgen. Vi socialdemokrater har i en motion till kommunfullmäktige förslagit att Stockholm ska ansluta sig till slutsatserna och vidta åtgärder mot exakt de problem som kommissionen pekar på. Kommissionens slutsatser är särskilt angelägna eftersom de problem de illustrerar är mer frekventa här i Stockholm än på andra platser. Fler har otrygga anställningar i vår stad. Den medicinska kompetensen är också lägre i Stockholms äldreomsorg eftersom vi inte har kommunaliserat hemsjukvården. Samordningen mellan olika aktörer är som störst här eftersom

Stockholm har den mest privatiserade och fragmentiserade äldreomsorgen, vilket ställer extra höga krav på god samordning mellan olika aktörer. Effektiviseringskrav med lägre grundbemanning som konsekvens drabbade äldreomsorgen under hela pandemiåret.

För att få klarhet i hur stora problemen med timanställningar och ofrivilliga deltidsanställningar är i Hägersten- Älvsjö lade vi på nämndmötet i mars en skrivelse angående detta.

Vi vill slutligen trycka på vikten av att de ekonomiska tillskott vår stadsdel fått av regeringen för att klara effekterna av pandemin verkligen går tillbaka till äldreomsorgen och kommer medarbetare och medborgare till del."

Särskilt uttalande

Henrik Åkerlund (SD) anmälde ett särskilt uttalande.

"Sverigedemokraterna har presenterat en reservationsbudget i kommunfullmäktige där vi tydligt går igenom Stockholms stads ansvarsområden och verksamheter. För en utförligare beskrivning om våra inriktningsmål samt underlag för budget 2022 samt inriktning för 2023 och 2024 hänvisar vi till detta dokument.

Stadens arbete kommer även fortsättningsvis präglas av den pågående pandemin och det är av stor vikt att stadens förvaltningar fortsätter att prioritera kärnverksamheten även under kommande verksamhetsår eftersom de också kommer att präglas av covid-19."

Handlingar i ärendet

- HÄ 2021/198-1 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Underlag för budget 2022 med inriktning 2023

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Abit,Dündar	2021-04-29
Maria,Ljuslin	2021-04-29